

Motion till riksdagen 2009/10:Ub559

av Marie Granlund m.fl. (s)

Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

1 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning enligt uppställning:

Anslag <i>tusental kronor</i>	Regeringens förslag	Anslags- förändring
1:15 Statligt stöd till vuxenutbildning	2 841 928	+ 1 490 000
Varav:		
Ungdomslyft, 500 000		
Kompetensutveckling för yrkesverksamma, 50 000		
Fler platser i komvux och yrkesvux, 750 000		
Fler platser i KY, 190 000		
Nytt anslag: Utvecklad studie- och yrkesvägledning i gymnasieskolan		+ 100 000
Nytt anslag: Statsbidrag till ökad personaltäthet och mindre klasser i grundskolan		+ 1 000 000
Nytt anslag: Bättre kvalitet i högskolan		+ 400 000
Nytt anslag: Fler högskoleplatser		+ 175 000
Nytt anslag: Bättre sfi och intensivkurser vid högskolan		+ 60 000
Nytt anslag: Utvecklad studie- och yrkesvägledning i högskolan		+ 100 000
Nytt anslag: Förstärkning av forskningsanslag till universitet och högskolor		+ 100 000
Summa för utgiftsområdet	53 560 766	+ 3 425 000

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett utökat antal platser på lärlingsutbildning.

Fel! Okänt namn på

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett utökat antal platser på kommunal vuxenutbildning och yrkesvux.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om införandet av Ungdomslyft.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett utökat antal platser inom Yrkeshögskolan.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om stöd till utvecklad studie- och yrkesvägledning i gymnasieskolan.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utökat statsanslag till ökad personaltäthet och mindre klasser i grundskolan.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kompetensutveckling för yrkesverksamma.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om höjd kvalitet inom högskolans grundutbildning.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utbyggnad av högskolan.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förbättrad sfi och intensivkurser i svenska vid högskolan.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om stöd till utvecklad studie- och yrkesvägledning i högskolan.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förstärkning av anslagen för forskning vid universitet och högskolor.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att uppdra åt forskningsråd att inrätta fler meriteringstjänster riktade till yngre forskare inom ramen för de anslag de anvisats att fördela.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att uppdra åt Vetenskapsrådet att förstärka den utbildningsvetenskapliga forskningen inom ramen för de anslag de fördelar.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om korttidsstudiestöd.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utbildningsbidrag.

2 Lärlingsutbildning

Många unga som har gått utan arbete en längre tid behöver uppdatera sin kompetens. Många saknar dock studievana och behöver en nära kontakt till arbetslivet för att kunna göra det. Därför vill vi inrätta lärlingsplatser där utbildningen motsvarar yrkesvux men är förlagd i yrkeslivet. De arbetsplatser som tar emot lärlingar ska få ersättning för detta. Vi föreslår 3 000 lärlingsplatser under 2010.

3 Fler platser inom den kommunala vuxenutbildningen

När denna mandatperiod är till ända kommer regeringen enligt egna beräkningar att ha skurit ner anslagen till komvux med mer än 1,2 miljarder kronor jämfört med förra mandatperioden. De återställare som regeringen nu föreslår i budgetpropositionen för 2010 menar vi är fullständigt otillräckliga. Det innebär att möjligheterna för både yngre och äldre att läsa in en utbildning eller omskola sig inom vuxenutbildningen är allt för liten, såväl inom den mer yrkesinriktade som den mer teoretiska delen av vuxenutbildningen. Detta problem har förstärkts av regeringens nedskärningar, den snabbt ökade arbetslösheten och de stora ungdomskullarna. De förändringar av antagningsreglerna till högskolan samt av gymnasieskolan som regeringen lagt fram under mandatperioden kommer att förstärka trycket på vuxenutbildningen, varför en väl utbyggd vuxenutbildning kommer att vara nödvändig på både kort och lång sikt. För 2010 föreslår vi att 15 000 platser till inom komvux och yrkesvux tillskapas utöver den utökning som regeringen föreslagit i budgetpropositionen.

4 Ungdomslyft

Många unga som saknar arbete har inte fullständig gymnasieexamen. Arbetsförmedlingen beräknar att 120 000 unga kommer ut på arbetsmarknaden mellan 2009 och 2012 utan slutbetyg från gymnasiet. Behovet av extraordinära insatser är därför stort. Vi vill sjösätta ett tillfälligt program med 10 000 platser för unga arbetslösa som vill komplettera sin utbildning så att de får grundläggande behörighet – Ungdomslyftet. Programmet innebär att långtidsarbetslösa ungdomar mellan 20 och 24 år ska kunna komplettera ofullständiga grundskole- eller gymnasieutbildningar. Utbildningen ska kunna arrangeras inom ramen för den kommunala vuxenutbildningen eller på folkhögskolor. Tiden för programmet ska vara flexibel och anpassad efter de utbildningsbehov som individen har, men maximalt pågå ett år.

Fel! Okänt namn

5 Fler platser inom Yrkeshögskolan

De ökande ungdomskullarna och den höga arbetslösheten ställer krav på fler platser inom den kvalificerade yrkesutbildningen. Långt ifrån alla unga som vill läsa vidare efter gymnasiet är intresserade av högskoleutbildningar, och det måste finnas högkvalitativa alternativ för den som vill ha en mer yrkesinriktad eftergymnasial utbildning. Trots att KY har expanderat under de senaste åren tvingas de ansvariga myndigheter som fördelar medel avslå ansökningar från intresserade offentliga och privata utbildningsanordnare trots att kvaliteten på deras utbildning och ansökningar bedöms vara fullgod. Vi föreslår därför att den kvalificerade yrkesutbildningen inom Yrkeshögskolan byggs ut med 4 500 platser redan från början av 2010.

6 Utvecklad studie- och karriärvägledning inom gymnasiet och högskolan

För att få arbete behöver ungdomar vid gymnasiet och studerande inom högskolan utbilda sig för uppgifter och färdigheter som arbetsgivarna efterfrågar. Vi ser stora behov av att långsiktigt och brett förbättra kontakterna mellan utbildning och yrkesliv inom såväl gymnasium, komvux som högskola. Vi föreslår därför 100 miljoner kronor per år för att bygga ut möjligheterna till studievägledning och karriärrådgivning i gymnasieskolan, samt ytterligare 100 miljoner kronor för motsvarande verksamhet inom högskolan.

7 Ökad personaltäthet och mindre klasser i grundskolan

Ska skolan lyckas med sitt uppdrag måste den fånga lusten till lärande och utmana alla barn och unga att vilja utvecklas maximalt efter sin förmåga. Vi vill ta vara på allas begåvning. Alla ska möta en utmaning i skolan. Vi kan inte heller låta barnen betala krisen genom att kommuner tvingas skära ner på lärare och annan personal i skolan. Därför vill vi socialdemokrater investera ytterligare 1 miljard kronor i ett riktat statsbidrag till kommunerna för att värna och höja kvaliteten i den svenska skolan.

8 Korttidsstudiestöd

Vi anser att ett tillfälligt kompetensstöd för dem som vill studera vid komvux eller folkhögskolor på deltid, parallellt med sitt arbete, ska införas. Stödet kan lämnas för studier i svenska, svenska för invandrare, engelska, matematik och

Fel! Okänt namn på

samhällsvetenskap på grundskole- eller gymnasienivå. Det ska vara möjligt att kombinera stödet med annan branschspecifik utbildning som arbetsgivaren betalar. Det tillfälliga kompetensstödet ersätter förlorad arbetsförtjänst och ska uppgå till 90 kronor per timme. Vi föreslår att resurser avsätts som räcker till studier på deltid – 20 procent – för 5 000 personer.

9 Utbildningsbidrag

Arbetslösa som har kort eller ofullständig utbildning och har behov av att komplettera sin utbildning inom komvux ska efter prövning av arbetsförmedlingen kunna få utbildningsbidrag. Bidraget riktar sig till arbetslösa som fyllt 25 år men inte 55, och som saknar möjlighet att studera med reguljära studiemedel. Bidraget kan beviljas för max 50 veckors heltidsstudier.

10 Kompetensutveckling för yrkesverksamma

Många människor behöver en möjlighet för att kombinera arbete med studier för att höja sin kompetens och ha beredskap för den typ av omställning som arbetslivet ofta kräver, inte minst under lågkonjunkturer. Vi vill göra det möjligt att studera vid komvux eller på folkhögskola på deltid parallellt med sitt arbete. Studierna kan bedrivas i svenska, svenska för invandrare, engelska, matematik eller samhällsvetenskap på grundskole- eller gymnasienivå. Det ska vara möjligt och uppmuntras till att kombinera detta med annan branschspecifik utbildning som arbetsgivaren står för.

11 Höjd kvalitet i högskolan

Kvaliteten inom den högre utbildningen behöver höjas, inte minst inom de ämnesområden som idag har en liten andel lärarledd tid. På många utbildningar behöver studenterna fler föreläsningar och seminarier, och uppsatsstudenter behöver mer tid med sina handledare. Vi vill därför satsa 400 miljoner kronor om året för att höja kvaliteten inom grundutbildningen, framför allt inom samhällsvetenskap och humaniora. Vi ser allvarligt på de rapporter som lyfter fram utbildningar där antalet lärarledda lektioner är försvinnande få. Vi menar att det är i mötet mellan student och lärare som studenten kan utveckla de kunskaper som en akademisk utbildning ska innebära. En hög andel disputerade lärare är också viktigt för att upprätthålla alla utbildningars status och kvalitet.

Fel! Okänt namn

12 Fler utbildningsplatser inom universitet och högskolor

Utbildning och bildning är avgörande för individers och länders konkurrenskraft. Regeringen begick ett stort misstag när man avbröt utbyggnaden av högskolan. De största ungdomskullarna är nu på väg att lämna gymnasiet, och den utbyggnad regeringen nu föreslår riskerar att komma för sent för ungdomar som vill gå direkt från gymnasium till högskola, ett individuellt val som ökar genomströmningen och är effektivt ur ett tillväxtperspektiv. Vi menar att den utökning av högskolan som regeringen anvisar – och som dessutom är tillfällig – är otillräcklig och föreslår därför 2 500 platser fler än de platser regeringen vill budgetera för.

13 Förbättrad sfi-undervisning och intensivkurser i svenska vid högskolan

Svenskundervisningen för invandrare fungerar inte tillfredsställande. Utbildningen är inte tillräckligt anpassad till olika människors olika förkunskaper. Vi vill att sfi-undervisningen ska utvecklas. Vi vill skapa 1 000 platser för invandrare med akademiska förkunskaper för att ge möjlighet att läsa intensivkurser i svenska vid universitet och högskolor, även parallellt med annan högskoleutbildning.

14 Mer resurser till forskning

Sverige ska vara en ledande forskningsnation. Det kräver fortsatt stora investeringar, investeringar som återbetalar sig mångfalt i form av kunskap, utveckling och utgör viktiga bidrag till tillväxt och välfärd. Vi vill öka resurserna till svensk forskning. Den bärande principen för fördelningen av forskningsresurser är att medel, oavsett om de fördelas via program, råd eller direkt till lärosätena, ska fördelas efter kvalitet. För att uppnå en verkligt kvalitetsbaserad resursfördelning måste kriterierna vara erkända av lärosätena men också anpassade efter lärosätenas och vetenskapsområdenas inriktning och förutsättningar. De yngre universiteten missgynnas strukturellt av regeringens forskningspolitik och kan därför inte konkurrera på lika villkor om framtida forskningsresurser. För att regeringens indikatorer för fördelning av resurser inte ska tillåtas hindra utveckling och hålla tillbaka kvaliteten vill vi avsätta 100 miljoner kronor extra till anslag till universitet och högskolor som behandlats felaktigt i regeringens forskningsproposition.

15 Strategi för framtidens forskare

En god forskningspolitik innefattar en strategisk politik för forskare. Högre utbildning och forskning står också inför ett generationsskifte i Sverige. För att få de mest framgångsrika studenterna att söka sig till forskarutbildningen måste villkoren vara tryggare, karriärvägarna efter disputation bättre och meritvärdet på den övriga arbetsmarknaden större. Otrygg finansiering i början av forskarkarriären och otydliga karriärvägar där formella anställningsförfaranden ofta saknas riskerar att innebära att många, framför allt kvinnor, väljer bort en akademisk karriär. Vi menar att statliga forskningsråd ska uppdras att fördela ytterligare 100 miljoner inom sina ramar för fler utlysningar av meriteringstjänster riktade mot yngre forskare.

För att utvecklingen av skolan ska kunna stärkas och stå på vetenskaplig grund, anser vi att anslagen till den utbildningsvetenskapliga forskningen ska öka. Vetenskapsrådet bör ges i uppdrag att inom ramen för de medel de tilldelats fördela ytterligare 25 miljoner kronor via sitt utbildningsvetenskapliga ämnesråd. De forskarmiljöer som får del av dessa medel bör få en förstärkt och förtydligad samverkansuppgift för att garantera att nya forskningsresultat verkligen vidareförmedlas till dem som är verksamma i förskola, skola och vuxenutbildning samt att kunskaperna omsätts i praktiken.

Stockholm den 4 oktober 2009

Marie Granlund (s)

Mikael Damberg (s)

Louise Malmström (s)

Thomas Strand (s)

Jan Emanuel Johansson (s)

Agneta Lundberg (s)

Peter Hultqvist (s)

Caroline Helmersson-Olsson (s)